Paul Valéry

ALFABET

TRADUCERE PROPRIE

PAUL VALÉRY

ALFABET

POVESTEA ACESTUI ALFABET ILUSTRAT, 2010

traducere ILEANA NEDELCU

Acum câțiva ani, mi s-a cerut să scriu douăzeci și patru de bucăți în proză (sau în versuri variate), în care primul cuvânt trebuia să înceapă, pentru fiecare, cu una dintre literele alfabetului. Alfabet incomplet? Da. Era vorba să folosesc douăzeci și patru de litere decorate, gravate în lemn, pe care doream să le public cu concursul vreunei edituri – pretext și cauză aparentă a albumului conceput. Aceste condiții nu-mi fac oroare. Gravorul omisese două litere, cele mai rare, care pun probleme în limba franceză: k și w. Rămân XXIV de caractere. Mi-a venit ideea să aranjez aceste XXIV de piese după cele 24 de ore ale zilei; fiecăreia dintre ele i se poate destul de ușor asocia o stare sau o ocupație sau o dispoziție sufletească diferită; parti pris foarte simplu.

Am început cu Somnul Animal, cu somn profund; masă călduță și liniștită, izolată misterios; arcă închisă a vieții care scoate la lumină povestea și norocul meu, nu mă cunoști, mă păstrezi, ești veșnicia mea de necuvinte; comoara ta îmi este secretă! Tăcere, tăcerea mea! Absență, absența mea, forma mea închisă, abandonez gândul pentru a te contempla cu toată inima. Ți-ai făcut o insulă de timp, ești un timp care s-a desprins din Timpul uriaș, în care durata ta nedefinită rezistă și va dura ca un inel de fum. Nu există idee mai ciudată, mai pioasă, nici minune mai aproape nouă. Dragostea mea față de tine este nesfârșită. Mă aplec asupra ta, care ești ființa mea și între noi nu este nici o atingere. Mă aștepți fără să mă cunoști și îți lipsesc ca să mă dorești. Ești lipsită de apărare. Ce rău îmi faci cu zgomotul răsuflării tale! Mă simt prea închis în aburul suspinului tău. Prin masca aceasta abandonată, elimini murmurul unei existențe ce bate pasul pe loc. Îmi ascult fragilitatea și prostia îmi stă în față. Om care ai rătăcit calea, necunoscut în propria-ți casă, cu mâinile și picioarele împiedicate, care-ți stânjenesc mișcările, nici măcar nu mai

știi câte membre ai și îndepărtarea lor te rătăcește. Chiar și ochii tăi și-au aranjat întunecimile unde plătesc cu deșert pentru deșert și unde noaptea le privește noaptea. Păcat! Că cedezi din cauza firii tale și că te supui poverii a ceea ce ești! Ce slăbiciune te-a plăsmuit, cât de naiv îmi înfățișezi chipul meu prea puțin rezistent! Dar eu sunt întâmplarea, ruptura, semnul! Sunt duhul și îngerul tău! Nu e decât un abis între noi, care nu suntem nimic unul fără celălalt. Puterea nu s-a risipit în tine, dar în mine toată speranța speră. O serie de mișcări insensibile îmi vor scoate prezența din absența ta; ardoarea din această inerție, voința mea, din această deplinătate de echilibru copleșitor. Voi apărea membrelor mele ca o vrajă, voi goni neputința de pe pământul meu, îmi voi ocupa imperiul până în vârful unghiilor, extremitățile tale mi se vor supune și vom intra îndrăzneț în regatul ochilor noștri. Dar încă nu trebuie să renaștem. O, odihnește-te, mai odihnește-te, odihnește-mă... Mi-e teamă că mă vor prinde iar gândurile negre. Să așteptăm, despărțiți, ca munca naivă și monotonă a mașinăriilor vieții să uzeze sau să consume, grăunte cu grăunte, ora care ne mai desparte. Am fost, ești, voi fi... Ceea ce va fi se deduce ușor din ceea ce nu mai este. Iată de ce îmi îndrept tandrețea anxioasă către tine... Or, acest lucru se mișcă, această formă se schimbă și buzele pe care parcă le întinde spre sine desenează actul de vorbire. Nimeni nu o spune nimănui și apare o chemare, o iubire, o implorare, o babilonie izolate în univers și fără legături, și fără cineva sau fără altcineva... Apar încercări ale luminii, eforturi stângace de reînviere. Haide! Astea îmi sunt oboseala, minunea, corpurile solide, grijile, planurile și Ziua!

Bulversând umbrele și patul, adunat, destins; tăind, aruncând valurile linţoliului vag, ființa se desface, în sfârșit, din dezordinea lor tandră. Virtutea de a fi sine

însuși o străbate. Faptul de a fi sine însuși o surprinde, câteodată, e o surpriză plăcută, alteori, o mare nenorocire. Câte treziri n-ar vrea să fie decât vise!... Dar, deodată, membrele mele se unesc și de la ceafă la tălpi o întâmplare se face om. „Sus!” îmi strigă corpul, „trebuie s-o rupi cu imposibilul!... Sus! Minunea de a sta în picioare se înfăptuiește. Ce e mai simplu, mai inexplicabil decât această magie... Echilibrul? Ridică-te, acum, mergi, materializează-ți intențiile în spațiu; urmează-ți privirile care și-au luat zborul în ceea ce se vede; pătrunde, cu pași ce se pot număra, în sfera luminilor și a actelor și concentrează-ți puterile pe obiectele care-ți rezistă. Iar pe tine, te abandonez pentru o vreme, Plăcere de a nu fi! Până la noapte voi uita de somn. Pe diseară, jocuri ascunse, monștri, scene necurate și voi, iubiri deșarte!... Mă dezbrac acum de starea mea de nerecunoscut. O, cine-mi va spune cum, de-a lungul inexistenței, ființa mea s-a păstrat întreagă și ce lucru m-a purtat, inert, plin de viață și de spirit, de la un capăt la celălalt al neantului? Cum să îndrăznești să adormi? Ce încredere să mai ai în fidelitatea corpului meu, în liniștea nopții, în ordinea și stabilitatea lumii!... Astă-seară te vei întoarce, Lipsă! Vei stăpâni, în câteva ore, înspăimântătoare, neputința necunoscută, slăbiciune esențială, farmec invincibil care înlănțui ochii închiși cu imaginile lor... Nu poți să te întorci când ai intrat în tunelul somnului pentru a surprinde asupra faptului „Maimuța care-și arată visele...”

Cât de liniștit timpul și cât de delicat colorați tinerii zori! Cu obloanele date în stânga și-n dreapta, cu o mișcare bruscă de înotător, pătrund în extazul spațiului. Este pur, este virgin, este blând și divin. Te salut, măreție oferită tuturor actelor unei priviri, început al transparenței perfecte! Ce eveniment pentru spirit, o asemenea întindere! Aș vrea să vă binecuvântez, lucruri, dacă aș ști!... Pe

balconul care se oferă pe deasupra frunzelor, pe pragul primei ore și al tuturor celor cu putință, dorm și veghez, exist zi și noapte, ofer mult timp o dragoste nesfârșită, o teamă nemăsurată. Sufletul se adapă la izvoarele timpului, bea puțin din tenebre, puțin din zori, se simte femeie adormită, înger făcut din lumină, se reculege, se întristează și fuge sub formă de pasăre, până pe vârful pe jumătate dezgolit, a cărui stâncă străpunge carne și aur, albastrul întunecat al nopții. Vreun portocal respiră în umbră. Foarte sus, mai sunt puține stele mici în extremitatea ascuțită. Luna este acea bucată de gheață ce se topește. Știu prea bine că un copil cu părul cărunt contemplă bătrâne tristeți pe jumătate moarte, pe jumătate divinizate, în acest obiect ceresc de substanță strălucitoare și muribundă, fragedă și rece care se va dizolva pe nesimțite. Mă uit la el, ca și cum nu aș fi în firea mea. Odinioară, tinerețea mea a lâncezit și am simțit cum îmi dau lacrimile, cam pe la aceeași oră și sub aceeași magie a lumii dispărute. Tinerețea mea a văzut aceeași dimineață și mă văd lângă tinerețea mea... Sfâșiat, cum să mă rog? Cum să mă rog, când un alter ego mi-ar asculta rugăciunea? Iată de ce nu trebuie să te rogi decât cu vorbe neștiute. Dați-i misterului ce-i al misterului, mister pentru mister. Înălțați ceea ce este mister în voi către ceea ce este mister în sine. Există în voi ceva egal cu ceea ce va trece.

Dulce este apa liniștită, care se logodește, caldă și perfectă soție a formei corpului, în sarcofagul curat și strălucitor.

Goliciunea liberă și ușoară se așează și se liniștește. Totul este ușor în fluidul unde picioarele dezgolite sunt la fel de vii ca brațele. Omul își așează acolo făptura, își scurge toată lungimea în care i s-a preschimbat înălțimea; se întinde până ajunge la capătul arcului, se simte egal cu sentimentul puterii sale de a se destinde. Cu plăcere, își

schimbă punctele de sprijin; un deget îl poartă și-l ridică; și puterile sale plutind în masa liniștită a băii pe jumătate topite, visează la îngeri și la alge. Greutatea cărnii fericite care se scaldă este aproape inexistentă; căldura sângelui său diferind prea puțin de cea a apei lipite de el, sângele se răspândește sub toată pielea. Corpul viu se deosebește anevoie de corpul inform a cărui substanță îl înlocuiește la fiecare mișcare. O persoană se amestecă în deplinătatea nedefinită care-l înconjoară; câte unul se simte dizolvându-se încet. Acum, întreg corpul nu mai este decât un vis frumos pe care gândul îl conturează vag. Dulcele moment se oglindește și își vede clar membrele sub paharul de apă. Cine privește și cine vorbește cu sine însuși se minunează de măreția și de simetria membrelor pe care le domină; și capul greu se amuză pe seama vreunui picior care pare departe de el, care se supune ca prin farmec. Capul observă un deget ridicat care se îndoaie, un genunchi care se ridică și coboară în transparență, ca o insulă din ocean care țâșnește și apoi cade, capricioasă, pe fundul apei. Voința însăși și libertatea generală a ființei se compun în voia undei.

Poate că în aerul fad și aburos este un parfum a cărui inimă complexă ia la întrebări amintirile, mângâie sau colorează dorințele nedeslușite ale ființei goale. Ochii se pierd sau se inchid. Timpul fără atingeri scade. Sufletul își deschide venele într-un vis.

Era în lumină și, totuși, în afara luminii, de la fereastra înaltă, îngerul lumii întregi, care, cu o voce de azur și de aur, pe pragul acestei zile și al spațiului liber, vestește cerurile, câmpiile, mările, întinderile, popoarele și deșerturile, proclamă și reprezintă restul și Totul, afirmă toate aceste lucruri care există în momentul de față și care sunt ca și cum n-ar fi; în prezența mâinilor mele, a puterilor mele și în afara lor; separat de judecățile mele, la

fel de îndepărtat de toate cuvintele și de toate formele, despărțit de numele meu, dezbrăcat de povestea mea, nu sunt decât putere și tăcere, nu fac deloc parte din ceea ce este luminat de soare și întunecimile nu-mi aparțin. Tăcerea-mi mi-e tovarăș; reținerea mi-e deplinătate. Așa cum pumnul închis și tare cuprinde diversitatea actelor, tot astfel mă resimt și mă văd. Totalitatea vorbelor mele este mută; puterea de a exprima în toată puterea se reia și se neagă în mine. Într-o stare de posedare atât de concentrată, mai generală decât viața care o suportă, sufletul meu ridicat deasupra ființelor și a ideilor de virtuțile corpului odihnit, se simte egal în existența întregii lumi, vizibile și posibile care-l presează cu o mulțime de imagini ale soarelui și-l urmărește cu atâtea semne de mișcare. Chiar și grupul ascuns al acțiunilor sale, chiar și sentimentul secret al șanselor sale nesfârșite i se par diferite de aceasta. Sufletul meu se gândește la el și ochii mei îmi privesc mâna. Mă gândesc la mulțimea de obiceiuri și de acte ale acestei mâini, care sunt ne-numărate pentru noi și puține pentru ea. O, clipă, nu sunt decât amănunt în afara ta, nu sunt decât o bucată din ceea ce sunt, nu sunt decât **eu** în afara **ta**! Clipă frumoasă, balcon al timpului, suporți, prin intermediul unui bărbat, o privire a universului, o parcelă a ceea ce este împotriva a orice. Respiră spre tine o putere de nedefinit, ca forța care este în aer înaintea furtunii.

Fă ce vrei, clipă frumoasă! Suflete, fă-ți treaba! Există vreo speranță, vreun diamant atât de dens, prin a cărui perfecțiune să nu fi pătruns nici o rază, există vreo bucată de materie sau de viață pe lume mai prețioasă decât acel moment al prezenței și al liniștii în unitatea forțelor noastre și deasupra spiritului nostru, care precedă toate gândurile? Să fii prizonier cu toate lucrurile într-un element ciudat, izolat în așteptarea mută și suverană este divin. Deci, din ce e făcută această bucată de timp lipsită de

cuvinte, acest fragment de putere și de curățenie și cum se poate ca o anume senzație să fie capabilă de toate celelalte? Nu există gând mai înalt decât acesta. Nu știu ce se pregătește, dar descifrez ceea ce se aranjează și resimt ceea ce se alege. Să faci posibil tot ce există; să reduci la ceea ce e vizibil tot ce se vede, aceasta este opera ascunsă a sufletului înainte ca ea să se lovească de vreun obiect și ca ea să aibă vreo inițiativă; și ăsta este răspunsul ei esențial, voința sa adevărată și firescul său absolut. Clipă frumoasă, balcon al Timpului, oră ridicată, înduri ca un om instinctual universului, o dorință de ceea ce a fost înainte de orice. Respir asupra ta o putere nedefinită, ca puterea care este în aer înaintea furtunii! Aștept o pradă care nu trebuie să se nască decât din mine însumi. Îmi iluminez deșerturile ce par oglinzi de uscăciune în care vor țâșni fântâni și palmieri.

În secret, o voce cunoscută încearcă și cuvinte necunoscute, și figuri implicite care erau dinainte în structura mea și în substanța mea atentă se desenează, se lasă căutate.

Grație divină, Daimon! Halali! Halali! Acest moment mă ucide și ideile mă străbat. Capul îmi plesnește și lumini se întâlnesc și se luptă... Cum este posibil ca niște scântei atât de mici să poarte în ele atâta speranță și atâta siguranță și ca durata cea mai mica să fie exact cea care s-a identificat cu cea mai mare putere a adevărului, pentru unul singur, și a autoimpunerii?

Halali, halali, capul îmi crapă de lumină. Nu mai pot. Mâzgălesc toate bucățelele de hârtie, dosul cartoanelor care zac pe lângă mâinile mele. Ce de lucruri, deodată... Nu mai pot să mă suport. Mă sufoc. Sufletul mă sufocă. Aproape că gâfâi... Mă întreb dacă această abundență există pentru că mă asfixiez din cauza ei! Care din ele mă apasă? Graba

spirituală mă uzează, mă termină... Vânătoare de diavoli, Daimonul se schimbă în Demon.

Ha! în cel mai mare loc al puterii sale, al gloriei sale; ha! În punctul suprem, în camera cea mai de sus, nimic nu scapă luminii, găsesc în locul astrului o pată întunecată. Absent este soarele în toată puterea sa, invizibil este cel pe care ochii nu-l pot suporta. Se ascunde în strălucirea sa, se fortifică în Victoria sa. În vârful naturii vii am găsit teroarea și noaptea, în centrul focurilor tale. Pe mâinile mele, pe perete, pe o pagină curate, o pată vie apare, înfricoșătoare, o macula întunecată, violacee întârzie, o mușcătură purpurie renaște în fața mea, pe orice. Iată că esența vizibilului devorează ceea ce se vede. Această mască mă acuză. Fug de ea; adică de mine. Cobor spre flori, spre boschete, sub arbori; duc acolo răul arzător. Fantoma zeului mă afectează în fiecare floare. Nu-mi voi mai clăti ochii cu crima că am trăit prin ei sub soare.

Iată că se ridică o mireasmă de fructe și de sos cald. În aer e vreo bucurie naivă. Ușa care se întredeschide aduce un abur de carne prăjită și cedează în fața unei femei în roz și negru care aduce Masa. Aroma suverană invadează sufletele de față. Minunea apei se lasă în toate gurile. Fețele ard. Vocile sună ascuțit. Unul își freacă mâinile în fața farfuriei curate. Altul nu-și dezlipește ochii de bunătatea aburindă care vine. Mâncarea pregătită și gata de înghițit circulă, se apleacă și se va oferi din corp în corp. Curând, atotputernicele suflete ale materiei dezirabile au urcat la capetele oamenilor. Politica și literatura strălucesc printre plescăituri și cristale. Limbile se dezleagă; o viață, o bunătate, o răutate abundentă se exaltă în convivi, îi unesc și se risipesc în cuvinte între plescăituri și sorbituri.

Marele și frumosul câine care stă între două persoane te face să cazi pe gânduri. Ar fi un zeu egiptean de bazalt, dacă nu ar bate dalele cu coada. Nimic nu este mai rapid

decât actul clar al acestui animal simplu și decât lătratul aceste nemișcări încărcate de dorință, când i se întinde obiectul, os sau zgârci, pe care omul nu-l poate dori. Acel bot, lipit magnetic de către ochii arzători pe singurul obiect al acestei vieți animale, este o mașină infailibilă de lătrat și dă pe spate orice ratat de la masa oamenilor.

Dar, în cele din urmă, gura se satură de arome: căpșună, cafea, tutun, una după alta i-au secătuit puterile și deplinătatea ne copleșește, reduși la a ne surâde prin perdele de fum.

Jos, fac un pas pe terasă...

Intru în scenă în lumina privirii mele.

Prezența mea este egală și opusă acestei lumi luminoase care vrea să o convingă că o înconjoară. Acesta este sacrul deplin al cerului și al pământului. Ora vrea să mă ia și locul crede că mă închide...

Dar locul, cu ora lui, nu este pentru suflet decât un incident – un eveniment – un demon ca oricare altul... Toată această zi, un demon al nopții mele personale.

În zadar, soarele mă abordează cu imaginea lui imensă, minunat colorată și îmi propune toate tainele văzutului... Sunt atâtea de oferit în mine, care nu sunt nici de pe pământ, nici din ceruri.

Această zi frumoasă, atât de senină, împodobită, mărginită de tuia și de palmieri și al cărei atât de albastru, împlinind deplinătatea, închizând în zenit forma augustă, nu este pentru mine decât un balon de săpun, plin pe jumătate cu obiecte inutile.

Frumoasă Azi, care exiști, Azi, care mă înconjori, eu sunt Ieri și Mâine... Tu nu ești decât ceea ce poate fi... Aici, tot ce strălucește și vibrează nu e ființa mea.

Mai fac un pas pe terasă...

Înaintez, ca un străin, în lumină... Cine e mai străin decât cel care se simte văzând ceea ce vede?

Pământul fierbinte și curat mă fixează și îmi impune strălucirea întinderii goliciunii sale. Câteva ghivece, bucăți de umbra, sunt casele frunzelor și ale focului. Măslinul se apără uscat de scânteile care-l irită. Pe un acoperiș roz și blond dorm patru porumbei: mă gândesc vag la ceea ce simte carnea în penele moi și calde, așezate pe argile călduță, o, viață...

Ce-mi pasă mie de ținutul ăsta? Ce-mi pasă mie de pământul întreg? Și ce-mi pasă de tot ce-mi vine în minte, de tot ce se naște și moare în sufletul meu?

Ceea ce văd, ceea ce gândesc se ceartă cu ceea ce sunt. Eu nu știu, ei care duc; ei ne tratează ca pe un lucru... Sunt eu, oare, realitatea unei idei și jucăria splendorii unei zile?

Lenea face să fie mai mari lucrurile mici, mai apropiate. Deodată, o muscă se desprinde de zid; o scânteie; nu mai există și renaște pe mâna mea. Acest punct viu, punct negru viu de vedere. Oare ești tu, Muscă, aceeași Muscă, Musca însăși care a fost? Cine se va pune chezaș pentru identitatea ta? Pot eu, oare, să mă gândesc cu adevărat (dar să gândesc până la capătul gândirii mele) că această transformare, această distrugere a insectei care dizolvă soarele a transmis o esență fără secundă, o ființă unică, firește, infimă; dar ce contează pentru sine însuși în masa instantanee a celor vii? Ciudatul dar de a nu fi un altul mă minunează în sine. Dar eu, mărturisesc că-l confund cu orice muscă apărută. E aici chiar dacă doar o gândesc... E ca și cum toate mușteleor n-ar fi decât una singură. Dar cum reziști? Cum te împarți – în nu știu ce sufletel – între cauza și efectele mișcării tale? Când zbori, muscă, firește că nu ești decât zbor; și când te așezi și te întorci și stai așa, nu ești decât minuscul schimb, fără trecut, fără viitor, ca și cum ai fi întâmplătoare la

nesfârșit. O, Ființă și Ne-Ființă, aduci cu tine o obositoare, insuportabilă prezență a întrebărilor... Viața sare din muscă în muscă... Adio, griji, nu mergeți mai departe pe drumul vechi care nu duce nicăieri. Slăbiciunea mea, stupoarea mea aurită nu pot să suporte acum un obiect cu viața limitată. Fără să mă vadă, soarele mă fixează cu duritate. Strălucirea mă strivește. Și uluiala din toate părțile devorează toate formele ideilor mele născânde. Prin zgomotul continuu al unei ape ascunse, care curge și se repede nu știu unde, îmi aud sângele, lumina, puterea mea cum se întind, nelămurit, în singurătățile auzului, prin lucrurile prezente; și acest timp naiv, care-ți dă de gândit, trece prin lucrurile văzute și, în vreme ce acest murmur își face drum în masa momentului, simt cum prezența mi-e absentă și cum întunecimile mele stau în mijlocul a ceea ce arde și se face.

Brusc, mi se pare că aurul lasă o umbra pe ochii mei, că arborii adânc verzi se colorează deodată în roșu puternic; căldura apăsătoare mă inspiră sau îmi aduce dintr-odată senzația unui frig extrem; și moleșeala, starea corpului meu culcat, fără puteri, îmi reprezintă în spațiu o ființă a cărei agilitate, ale cărei resurse elastice mă învață ce sunt oboseala și inerția. Înțeleg că răspunsul corect la ceea ce este ar fi ceea ce nu este...

Trebuie interpretat orice este simțit și real așa cum făceau Iosif și Daniel cu visele regilor? Îmi vor spune mie, oare, ce înseamnă acest soare, câte mistere ascunde atâta lumină?

Mii, de mii de ori am mai simțit Unicul... De mii de ori, de mai mult de mii de ori, pe cel a cărui esență este să fie unic...

— Îi lași mereu să nu te recunoască!...

Există, deci, în ființa unui om, virtutea ștergerii, fără de care o singură zi ar fi de ajuns, ar epuiza, ar consuma farmecul lumii; un singur gând poate să ucidă sufletul!

Dar o sete de cunoaștere, o bucurie de a simți cum vine vreo Idee – viitoare – de a simți cum se luminează încet-încet un regat de inteligență – renaște nedeslușit din cenușa secretă a sufletului. Fiecare aurora este prima. Ideea care vine creează un om nou.

Dar cum se poate să nu mă cunosc și să mă anulez până ce spiritul mi se întoarce și aurește încă o data înaltele frontoane ale Promisiunii pure, gradele nesfârșite ale Cunoașterii și acele altare misterioase pe care ofranda vieții noastre se schimbă în fum la picioarele idolilor Intelectului, unde actele spirituale și rugăciunile extraordinare ne transformă dragostea, sângele, timpul, în opera și în gânduri?

Oare nu sunt obișnuit să mă surprind și noutatea nu este, oare, senzația mea cea mai cunoscută?

Poate că legea spiritului trebuie să ignore cea mai naivă dintre legi. Aceea cere ca dorința să fie atotputernică; dar amintirea unei puteri este neputință și forța nu este decât prezența la cel mai înalt nivel.

Dar, în vreme ce momentul însuși al sufletului aspiră la ceea ce i se pare fără seamăn și pe care îl sper în stări excepționale, fiecare bătaie a inimii mele spune, fiecare răsuflare a gurii mele amintește că lucrul cel mai important este cel care se repetă cel mai mult.

Mă văd, așa cum sunt, scăldat în aerul indispensabil. Acest aer pare așa de curat și delicios de proaspăt, încât simt cum mă face să trăiesc, în loc să trăiesc fără să mă gândesc la asta și, încât cuvântul foarte gol „SUFLET” pe care-l pronunți prea ușuratic ia aici și acum valoarea sa personală și universală. Și iată că nu pot să nu mai bag în

seamă prezența pământului pe care stau, merg și apoi adorm, dacă vreau. Asta e admirabil, la fel, lumina care mă înconjoară cu lucruri adevărate, deși îndepărtate, mă încântă toate aceste bogății la care nu te-ai gândi niciodată. Simt că sunt făcut din tot ce am nevoie și că am unde să dorm, dacă simt că mi-e somn.

Este dat oamenilor să nu perceapă toate aceste daruri care, în general, nu le lipsesc și acest echilibru obișnuit, căruia nu-i remarcă, din cauza durerii sau a plăcerii extreme, decât variațiile puternice. Simplul și naturalul au aparențele cele mai înșelătoare. Perfecțiunea artificiilor care ne fac să trăim este atât de mare, încât o luăm cu cel mai mic efort.

Tot ce trebuie pentru a fi este, pe cât posibil, ascuns. Ar trebui să inventezi la nesfârșit pentru a urma acel gând până la origine. Du-te. Vino. Privește și cască. Rupe o tulpină și lovește un copac gros. Se va întâmpla, poate, așa cum arborele însuși mai formează un inel urcând către maturitate, ca toată zăpăceala ta să se înnoade brusc și să se întărească într-o nouă idée.

Madam, prietena mea, care țipi că florile tale sunt frumoase, să vii să le miros, și care nu îți poți fi suficientă în plăcerea, în orgoliul, în beția care îți varsă mulții trandafiri, lasă-mi timpul să alerg spre tine, dă-mi timp să mă gândesc la ceea ce trebuie să-ți spun. Așteaptă să găsesc un cuvânt care să-ți complimenteze pasiunea pentru flori... Dacă mă uitam pe mine și nu-mi spuneam decât gândul meu, presimt că aș răni vanitatea pe care v-o creează... Ce înseamnă toate aceste corole de carne fragedă, aceste fețișoare plecate? Nu știu să prețuiesc minuni atât de delicate, atât de sensibile și de fragile... Iubești florile, prietenă dragă, iar eu iubesc copacii. Florile sunt lucruri, iar copacii, ființe. Îmi place întregul mai mult decât partea. Adorați, alături de mine, pe acest măreț purtător de ramuri

și de frunze, pe această ființă înaltă, izolată și completă. Silueta și înfățișarea sa îmi umplu privirea. Invocă sau cheamă pomul vieții, care este în mine. Arborele este axa unei lumi unde își reflectă existența și îl simt în mine cum adâncește până la granit ideea sa fixă despre viață. Nu vedeți cum susține în toată măreția sa exemplul și legea pură de a se face egal în spațiu cu toată puterea apăsătoare a timpului, cum răspunde el duratei sale, cum se mărește și îi urmează în întinderi? Nu supraviețuiește pe cât crește și cerul frunzelor sale cântă încet ce se întâmplă pe mare.

Copacule, copacul meu, Dragoste ar fi numele meu, dacă mi-era dat să te numesc, o, statuie permanent însetată, puterea ți se ridică în tine ca uleiul între fibre și nu încetezi să te construiești, pentru că nu trăiești decât din creștere. Prin corpul arzător al cerurilor, prin carnea de aer, proaspătă și fluidă, prin ceea ce arde, sus, ești chemat la înălțime. Te iubesc, aș vrea să iubesc ca tine, să fiu iubit, să freamăt, să cresc, să pier...

„Nu, nu vei ști nimic", îmi spuse ea.

„Pentru că ai numit pe cel pe care nu trebuie să-l numești. Așez deasupra tuturor lucrurilor pe cea care nu are nume. Degeaba încercați să o surprindeți, vă înfrunt din priviri. Copacul care îți este drag – o să-l tăiem, dacă-mi mai vorbești despre el. Trandafirii îmi ajung, pentru că au viață lungă". Așa spune ea și scoate și-mi dă una din acele flori fragede și reci. Odată făcut acest gest, a trebuit să lași acea clipă, să vă îndepărtați împreună. Tăcerea și pașii îi făcură pe fiecare să-și urmeze gândurile. Cele două gândiri semănau în multe privințe, pentru că fiecare era chinuită de îndepărtarea de sora sa.

Dar toată ziua aparținea maturității sale. Vedeți cum vă uluiește inima, cât este de dură și de incoruptibilă. Vă așează printre lucruri. Vă termină ca un corp fără suflet.

Dacă v-a ghicit gândurile, se uită la tine ca la un obiect, lipsit de rațiune. Vă cunosc, mai mult decât pe acest câmp și pe această plantă atât de înaltă și atât de adâncă, pe care eu singur am plantat-o.

Ceva vreme, a fost în această grădină ceva ca un hău ce rătăcea pe alei și de cele două părți ale abisului același lucru se vorbea și două inimi care nu știau una de cealaltă, băteau aproape la unison.

Or, a trecut ceva timp în grădină și în timpul nesfârșit al existenței unei dureri, a fost ca un abis mișcător, mergând, rătăcind și oprindu-se pe figura așezată și parfumată a acestei grădini. Pe pământul cenușiu și trandafiriu, pe umbre și pe lumini, printre tufe, între copaci și arbuștii de pe alei, o prăpastie se mișca precum umbra unui nor. Un suflet îl zărise, ochii nu-l mai vedeau. Parcă era o genune între două gânduri care erau aproape identice; și de cele două părți ale prăpastiei, o aceeași durere – sau aproape aceeași. Pentru că două suflete, separate, se mișcau separate către asemănarea lor; pentru că fiecare se chinuia din cauza îndepărtării interioare a celuilalt sine și și-o creau și și-o re-creau în sine, indefinite, ca tortură și o făceau când prea rea, când prea drăguță. Și, când prea urâtă, când prea iubită, dragostea îngrijată făcea și desfăcea imaginea.

O, ce-am mai tăcut! O tăcere, acum făcută din noi doi, merge cu o încetineală încărcată de încărcături nevăzute, o povară strivitoare a despărțirii, o masă de amărăciune concentrate, un bolovan de tandrețe, luată în ce are mai adânc și mai tare decât gheața, se îndreaptă spre nici un loc din grădină, nu-i place nici o floare, nici un copac frumos, nici o priveliște mai drăguță decât cealaltă. În același pas, unul lângă celălalt, cu aceleași gânduri rele, cu inimile la fel de strânse, cu ochii și cu gâtlejurile la fel de strânse și de uscate, cu aceeași privire pierdută și îndurerată, cu

corpuri ale căror membre se suprapun pe drum, merg ca și cum nu în spațiu, ci într-un timp ce e pe sfârșite s-ar afla. Ca o genune care merge pe pământ, în bătaia soarelui.

Poate că gândurile foarte negre, când au dat pe dinafara unei măsuri de neconceput, dau inima peste cap, în cele din urmă? Poate că durata mistică și dublă îmi epuizase rezerva de coșmaruri și se întorcea iar și iar; și poate că timpul se apropia în taină, printre gândurile noastre negre, ca să ne privească în față? Deja visam, zăpăcit, că ne surâdeam. Ah! Dacă era cu putință! Și nu luam fața care ar răspunde și simțeam pragul plăcut al lacrimilor izbucninde. Trăitorilor care se crezuseră despărțiți pe veci le-a ajuns atunci doar o întâlnire a ochilor pentru ca să se regăsească imediat în sufletul celuilalt. Recunosc că acolo sunt zei, stăpâni ai Vieții și ai Adevărului; și acești zei reciproci schimbă priviri și se înțeleg într-o clipită asupra necesității existenței lor!

(Cel ce sunt cu adevărat în tine/ în voi mă privește brusc prin ochii tăi).

(Vocea unuia vorbește în celălalt și celălalt n-o poate face să nu se audă).

Raza blândă de lumină scaldă ceea ce contemplă sufletul împăcat. Cea mai palidă nuanță se face simțită, pare că toate culorile acum au fost create, când blândul sfârșit al furtunilor vine să dea viață copilului ciudat care e în noi. Iată că din nou crede ceea ce vede. O piatră albicioasă cântă. Dealul este o mângâiere. Tăria pământului e o mare minune, oricât de sigur este incredibilul. Toată această clipă este o diademă. Unitatea acestei clipe este mai puternică decât puterile interioare ale celui mai dur cristal. Dar inima își adună în tăcere o comoară de viitoare amintiri. O bucurie de origine necunoscută copleșește și ridică întregul corp al celui viu. Simte în el mai multă dragoste decât poate oferi, mai multe taine decât se află în

ceruri, mai multă putere decât poate descărca vreun corp în faptele sale cele mai violente.

Și ochii se ridică în înălțimi, pentru că în cer, încet, se declanșează focul care distruge zilele și etapele înserării grăiesc, se descompun în întreaga măreție a timpului privirilor.

Aerul, norii și vârfurile pământului monstruos sunt oferite flăcărilor iluzorii. O vagă și înceată Venus, făcută din aburi, trece, înoată în țipetele păsărilor, roz, și în primul vis al soarelui care a ațipit.

Totul nu e decât coroane, ghirlande, trofee.

Palmierii și plantele arzătoare umplu etajele glorioase ale munților de nerecunoscut.

Revenim... Aurul moare și tot lucrul, încet-încet, se pierde și se strică. Pământul fumegă. Un diamant străpunge deja înălțimile. Casele și bisericile de frunze se adună și se confundă; și toată varietatea feței pământului, pe nesimțite, se adună și se compune într-o singură trupă de forme vagi și ascunse, copleșite de căldură. În jurul nostru, curând, se vor uni profund întunecimile.

Ce e mai pur pe lumea asta, ce e mai pur ne părăsește și se ridică. Înaltul cerului se declară, încet, univers. Vreo divinitate se desprinde din timp și toată greutatea unei zile din viața noastră ne face să ne plecăm capetele. Ne cotropește tăcerea, ea ne unește, ea ne desparte; una este slăbiciunea.

Umbrele triste ale celor mai simple, ale celor mai mărețe, ale celor mai avare și deșarte sau mai naïve gânduri ne însoțesc. În voia nopții, miturile apar și se fac mai sensibile și mai importante decât orice.

Revenim... Să ne folosim de flacără și de lămpi. Stai lângă mine. Mâinile tale reci, picioarele ude, întinse către

jeratic, ochii tăi visează scântei. Viața și moartea dansează și trosnesc în fața ta.

Iată că nu te mai gândești la nimic care să nu fie imposibil de spus... Inefabilă este soarta acestui timp.

Totul aici este blândețe, căldură, înțelepciune și siguranță. Totuși, știu că simți și presupun în ființa ta prezența tuturor dușmanilor vieții noastre. Ceea ce nu va mai fi, ceea ce va fi, iată o putere, iat-o și pe cealaltă. Iată de ce tremuri în fața flăcării furioase și ești slabă și mărginită, redusă la inima ta strânsă, mută și plângătoare, în mijlocul formelor fericirii.

Știu, și sunt sigur de asta, că toate spaimele oamenilor, și cele ale copilașilor, chiar și cele ale animalelor, sunt în tine din cauza orei. Sunt: vârsta, trupul slab, întunecimile de afară atât de aproape, poveștile și brutele ucigașii și duhurile... Un om este atât de mărunt în fața pericolelor ce țâșnesc din el, la cădere nopții. Simt asta ca și cum aș fi în carnea ta. Iată de ce trebuie să ne luăm în brațe și, cu pleoapele strânse, să îmbrățișăm ceva viu și să ne ascundem într-o existență.

Serviți-vă.

Există mâncare mai aleasă, carne mai fragedă și mai proaspătă?

Aceste rândunele de mare n-au făcut decât un salt, din unde în foc.

Pescarul nostru le-a dus în bucătărie, cum a venit de pe mare.

Trebuie să reiei.

Îmi face plăcere să reiei ceea ce eu iubesc.

Vreau să văd în ochii tăi că-ți place ce-mi place și mie.

Mă bucur de bucuria ta, o văd pe fața ta, și eu sunt acolo, ca așezat în al doilea rând spiritual.

Beți, la pește, vinul pe care vi-l torn.

Nu e decât un vinișor proaspăt, tânăr și fără experiență; dar veți încerca imediat un vin de Siracuza, care nu are mai puțin de optzeci de ani!

A atins culmea calităților sale.

Ați remarcat vreodată că vinurile foarte vechi au puteri asupra amintirilor?

Sunt niște bătrâni delicioși, plini de povești și de înțelepciune.

Fiece picătură din aceste creații ale timpului artist este o minune complexă; trezește în noi, în simțurile noastre, un întreg sistem de armonii.

S-ar zice că aceste vinuri fundamentale înțeapă și sărută în același timp diferitele nimfe nervoase care au miile lor de adăposturi în gură, pe limbă, în nări.

Fiecare an pe care l-au trăit în grotă le-a mai lăsat ceva prefect.

Trebuie să le bei înainte să moară.

Un vin bun are o viață în care se maturizează și se încredințează sieși.

Parcă e ceva ce ține de magie.

Există magie în toate cazurile în care lucrurile creează suflet.

Tăcerea este sentimentul care mă cuprinde brusc și parcă simt o răsuflare în perii de pe ceafă. Cine, oare, este atât de aproape de mine, încât poate că nu îndrăznesc nici să întorc capul, nici să-mi duc mâna acolo? Știu bine că aș apuca lucrul acela viu care ești și că tu ești întâmplarea care-mi va schimba viața. Ești acolo, cu toate consecințele inefabile ale sărutului care este atât de aproape și pe care nimic nu-l mai poate opri acum. Ce aștepți? Aștepți să nu mai poți aștepta și vrei să simți un fel de fatalitate. Buzele

tale se vor abate asupra gâtului meu ca o piatră. Și eu mă simt sigur, de o siguranță de vis că ești, în spatele meu, cu tot ce va să vină, ca într-un trecut, ca și cum un lucru făcut și care nu mai există ar fi prezent în această încăpere. Mă voi întoarce brusc către tine, imediat ce clipa care este în noi va fi sosit. Ce de gânduri, ce de preziceri în această bucățică din timpul meu...

Iată ce mi-a copleșit inima. Încă o clipă, domnule călău... Cartea pe care o am în față este ilizibilă, iar sufletul meu, pe aceste rânduri de care privirile mi se agață disperate, așteaptă lovitura.

Tu ești frumoasă ca o piatră; și forma ta se închide atât de perfect, încât cere celor două mâini să se împreuneze și să o urmeze; să o ia și să o refacă, potrivit înclinărilor și formelor trupului său, blândeții și rezistenței sale, și acestei deplinătăți fugare care înnebunește pierdut atingerea. Ești atât de frumoasăm încât te creez. O, fie ca mâinile mele să reînceapă a cunoaște lucrul lor, iar creatura să se îngemăneze cu creatorul... Umărul tău nu are nevoie de cuvinte; prospețimea, fermitatea, echilibrul brațului pe care-l ridic și-l las și care-mi conduce buzele spre sânul tău, către una din țintele (sau scopurile) așezate sub forma ta, pentru ca sufletul să se prindă și să nu aibă liniște până când nu cade și nu piere în capcana capcanelor.

Mă lepăd de gândire. Gândirea se leapădă de mine. Simt cum devin: mâinile mele, genunchii mei, autoritari; simt puterea trupului meu în șalele apăsătoare. Trebuie să mângâi și să zdrobesc, să ucid și să pier, să îmblânzesc și să domin tot ce e înlănțuit.

Una dintre calitățile esențiale ale unui gând este puterea pe care o are de a trece prin alte gânduri fără a se confunda cu ele, așa cum imaginile sau vocile comesenilor așezați față-n față trec unele prin altele fără să se tulbure.

Gândurile apar și în mijlocul unor împrejurări mai puțin prielnice, în care sunt mai puțin așteptate.

Uneori, corpul trece prin suflet; o dorință zboară ca o săgeată trasă dintr-un punct al cărnii noastre către însuși cerul sufletului nostru. O durere, o străfulgerare pătrunde în substanța prezentului, adevărul se arată și fuge printr-un vis; ziua de ieri strălucește din nou, se dezvoltă și se șterge încă o dată în crepetul zorilor; iar eu, cum respiram fără sine parfumul care poate să-mi zădărnicească toate lucrurile ne-infinite, și cum n-aveam decât să uit pentru a exista, să mă abandonez pentru a făptui, am fost străbătut de o idee pură, o lumină străină oricărei plăceri și cu totul ciudată pentru tandrețe. Apoi, ea făcu loc lângă sine ciudatului sentiment al vreunui anacronism. Între un moment atât de dulce, atât de tulbure și venit pe ascuns și acel gând de o limpezime neomenească, lipsa relației mă făcu să surâd, îmi făcu și bine, și rău.

Veniți... vino... Trebuie să cădem, în sfârșit. Să vină întunecimile. Să cedeze vorba în fața răsuflării, în sfârșit. Nu mai avem nici nume, nici chipuri, nici priviri; și înfățișarea, și sufletul dispar. Acum nu mai este nici o distanță între noi și ceea ce nu este substanța dorinței și prezență presantă nu mai există. Ți-am uitat fața și toate căile trupului tău îmi sunt puțin familiare. Nu mai găsim decât viață de apucat; clipa nu mai face diferența între carne și carne; persoanele și trecutul s-au șters. Mângâierea formează forma și urmează forma pe care o creează și o trezește și o liniștește; se joacă la suprafața vieții pe care o înfășoară în treceri la nuanțe, rând pe rând, tandre, vagi, precise, obligatorii. Ființa și ființarea nu mai sunt decât niște forțe obscure. Sunt mâini, membre, mase, puteri care se pipăie, se compun, se înțeleg pe tăcute; care se întreabă și care-și răspund, ca într-o conversație a sufletului cu sine însuși, prin blândeți și prin iritări, prin

asemănări inefabile care se ghicesc una pe alta, prin contraste care se însuflețesc și se rezolvă și toate acestea se confundă în sentimentul extraordinar al energiilor care se nasc și se înmulțesc prin apropierea și prin contactul cu unicul, în împărtășire și în schimb, în urmărirea intimității în intimitate, până la perfecțiunea atât de apropiată de unitate, încât ar trebui să mori trăsnit pentru a dezlega această dramă și pentru a înapoia lumii această constrângere.

X, numele secretului, denumire a ceea ce este necunoscut, te văd scris pe ceruri. Betelgeuse, Bellatrix, Riegel, Kappa, cele patru capete ale lui X răstignite pe această noapte atât de pură și de populată. În centrul figurii imense, Alnilam, Alnitak, Mintaka sunt giuvaierurile nodului care leagă membrele literei imaginare. Un semn din algebră strălucește, clipește pe brâul lumii noastre. Fruntea mea apasă pe geamul care mă desparte de întuneric și frigul care domnește în spațiul interstelar mă străfulgeră. X! mi-am zis, ce poate fi mai demn de admirație!

Ce idee mai demnă de om decât aceea de a denumi ce nu știe? Aș putea să adun ceea ce nu știu în construcțiile sufletului meu și să fac dintr-un lucru necunoscut o piesă a mașinăriei gândirii mele. Îmi sprijin fruntea de geamul înghețat, problema lui „a ști” și cea a lui „a nu ști” mi se par suspendate pentru totdeauna în fața liniștii mele și îmi pare că se stabilește un fel de echilibru staționar între om și sufletul său.

Y, necunoscuta mea, calitate de a gândi, este cu putință, oare, să găsești, prin actul tău necunoscut și imperceptibil, vreo legătură/ vreun schimb între acest cer presărat cu mici corpuri luminoase și clipa mea, și prezența mea, și această cumplită rămășiță de dragoste care este în mine? Pot eu, oare, din aceste urme vii, din aceste umbre de mângâieri care sunt pe umerii mei, din aceste moliciuni care mi-au

rămas pe palme, pe buze și din aceste dorințe, din aceste voințe satisfăcute și prost potolite să fac ceva atât de străin și atât de clar contemplat ca aceste lumini despărțite! Există o imensă grămadă de insule și de puncte vii răzlețite. Totalitate. Vederea permite gândirea totală.

Zenit în sânul nopții adânci. Unu și jumătate. Mă trezesc și mă ridic și mă duc, cu pardesiul aruncat pe umeri, deschid ferestruica pătrată, joasă. Întreg giuvaierul dezastruos al sistemului Orion este în urcare, va ajunge la apogeu într-o oră. Hai, deci, să dezlegăm...

Și, totuși, este ora, trezirea, „trezește-te" la care ar trebui să vorbească tot ce are Ceva de spus...

Iată o ureche, o gură, un martor, un post, o ascultare; ceva de tradus; o inteligență în ordinea mersului, o atenție, o tăcere și o limpezime...

Apa adâncă a lumii, la ora asta, este atât de liniștită, apa lucrurilor-Spirit, la fel de transparentă ca spațiul-timp pur; punct tulburat pe care ar trebui să-l zărească Cel care visează toate astea.

Dar nu e nimic în afară de ce este și nimic mai mult, nimic, decât ce este și se scurge la fel.

O, centură – Zonă – cu ce rimează Eu și Tu?

TE
TRA
GRAM
MA
TON
יהוה
אדם
נשר
פתר